

KATE PURDY ÉS RAPHAEL BOB-WAKSBERG: **UNDONE**

Befejezetlen valóság

PERNECKER DÁVID

AZ ANIMÁLT KÉPI VILÁGÁBAN TÖKÉLETESEN EGYSÉGES *UNDONE* SZERZŐI PÉLDÁS BÁTORSÁGGAL BESZÉLNEK LETAGLÓZÓ, INTIM PROBLÉMÁKRÓL.

A rejtélyes módon elhunyt időutazás-kutató édesapja tanítását követve Alma (Rosa Salazar) megpróbálja elmozdítani elméje erejével a konyhasztalon heverő kulcscsomót. Halott apja (Bob Odenkirk) ott áll mellette, akár egy türelmetlenségében gyarló sámán, úgy vezeti át lányát azon a bámulatos, ijesztő, intim, spirituális, pszichológiai és emocionális útvesztőn, ami az *Undone*. A kulcs nem mozdul, de nem is a kulcsnak kell mozdulnia, hanem az azt körbeölelő időnek. A próbálkozás sok – mondja apa – Alma pedig megpróbál nem próbálkozni. A kulcs eltűnik, majd megjelenik Alma barátja, aki visszadobja az asztalra, oda, ahol volt, ahol van, ahol lesz, de nem feltétlenül ebben a sorrendben. Ezzel egy időben szétszakad az ég Alma felett, elfojtott bánatából, dühéből és szorongásából testet öltő folyós, vaskos fekete üresség kebelezi be, tudatának ragyogó szilánkjai pedig baljós záporként hullnak szerteszét a tér és az idő, a való és nem való megannyi dimenziójában.

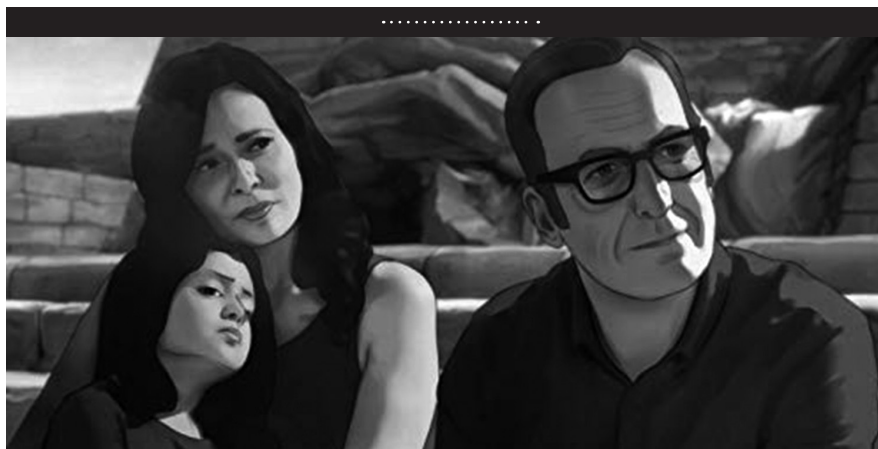
Alma ugyanoda kerül vissza, ahol minden kezdődött: egy ti-

zedmásodperccel autóbalesete előtt mintha halott apját látná az út szélén.

A nagyszerű *BoJack Horseman* megalkotó Kate Purdy és Raphael Bob-Waksberg lenyűgöző „animált” sorozatában – melynek epizódjait a *Cobain* emlékezetes animációit készítő Hisko Hulsing rendezte – mindent Alma szemszögéből, az ő pszichéjén átszűrve látunk. Még akkor is, ha nem Alma perspektíváját követjük a követhetetlennek tűnő, töredékes, tudatfolyamszerűen sodródó cselekmény során. Minden, amit Alma tudatából kipillantva kapunk, igaz. Alma igaza. Az viszont, hogy Alma tudata zavaros, enyhe kifejezés. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy Alma valamiféle tudatzavarral küzd. Lehet, hogy Alma tudata megnyílt, végtelen lehetőségeket feltárva a dögunalmas és szomorú életet élő nő előtt, akit így már nem köt az átlagemberek sután értelmezett és megélt idő- és térfelfogása az *úgynevezett* valósághoz.

„Öngyógyít vagy önpusztít?”

Fantasztikus, noha nehezen feldolgozható élmény Alma valóságában elmerülni: minden apróság, minden változó új

jelentést ad, minden új jelentés megkérdőjelezhető. Minden megtörténhet Alma kaleidoszkópszerűen vibráló új elmévilágában, de akárhogy is görbül, török, folyik szét a téridő, nem érezni pszichedelikus, álomszerű elrugaszkodásnak. Egy másik valóság ez, a mi valóságunkon innen, vagy azon túl, de valóság. Alma nagyanyja is bírt ilyen képességekkel – mondja apa – de őt ezért skizofrénnak bélyegezték és sárgaházba zárták.

Az *Undone* szerzői páratlan egyensúly- és arányérzékkel és példás bátorsággal táncolják körbe nem csak az így vagy úgy érintett zsánereket (egzisztenciális pszichodramedy? spirituális sci-fi? lélektani konspirációs whodunit?), hanem a cselekmény során felvetett létproblémákat is, melyeket mélységük és összetettségük ellenére sem kezelnek felületesen. Vissza tudja hozni apját a halálból Alma? El tudja kerülni az összeomlást? Öngyógyít vagy önpusztít? Egyenesbe hozza életét vagy eltaszítja magától azokat, akik még támogatják és szeretik? Vagy mindez párhuzamosan is lehetséges Alma köztes hipnagóg-létállapotában? Ahogy a kiszámíthatatlanul szétszaggatott, egyszerre repetitív és mégis folyamatosan módosuló cselekményvezetés tökéletesen illeszkedik Alma bardo-járásának bizarr, hektikus, félelmetes és szemképráztató rezdüléseihez, úgy idomul a valóság senkiföldjén testben és lélekben (szellemben) sodródó főhős realitás-érzékeléséhez a sorozat lenyűgöző, olajfestést, két- és háromdimenziós, valamint Richard Linklater egyszerre realista és álomszerű „rajzfilmjeit” – *Az élet nyomában* (*Waking Life*, 2001), *Kamera által homályosan* (*A Scanner Darkly*, 2006) – idéző rotoszkóp-animációt ötvöző vizuális stílusa is. A lehétköznapibb tárgyak „elrajzolva”, nem evilági remegésükben egyszerre tűnnek kézzelfoghatónak, mégis megfoghatatlannak. A bizonyos és a bizonytalan egygyé mosódik. Azt látjuk, ahogy Alma tapasztal. Amikor pedig a valóságok, a világok, terek, idősíkok és történeteik kifordulnak magukból, amikor egymásba érnek, az szinte felfoghatatlan, ijesztő és gyönyörű. Akárcsak Alma elméje.

UNDONE – amerikai, 2019. Rendezte: **Hisko Hulsing**. Kreátor: **Kate Purdy** – **Raphael Bob-Waksberg**. Kép: **Nick Ferreira**. Zene: **Amie Doherty**. Szereplők: **Rosa Salazar** (Alma), **Angélique Cabral** (Becca), **Constance Marie** (Camila), **Bob Odenkirk** (Jacob). Gyártó: **Amazon**. 8x30 perc.